

בש"פ 1774/14 - חמדי רומאנה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1774/14

לפני: כבוד השופט י' דנציגר

המבקש: חמדי רומאנה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לגילוי ראיה

תאריך הישיבה: ח' בניסן התשע"ד (08.04.2014)

בשם המבקש: עו"ד לביב חביב

בשם המשיבה: עו"ד יעל שרף

החלטה

לפני עתירה לגילוי ראיה ולהסרת חסיון לפי סעיף 44(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: הפקודה) במסגרת תפ"ח 13-09-26637 לפני בית המשפט המחוזי בירושלים.

עיקרי העובדות לפי כתב האישום

עמוד 1

1. במהלך חודש מרץ בשנת 2013 החליט המבקש להכין מטען חבלה ולהניחו במקום הומה אדם בירושלים, במטרה לרצוח מספר רב של יהודים. כדי להוציא לפועל את תוכניתו צפה המבקש בחומרי הדרכה ברשת האינטרנט מהם למד כיצד להכין חומרי נפץ ומטעני חבלה. המבקש פעל לאיסוף חומרים כימיים מהם ניתן להכין חומרי נפץ וכן מדי חום, כלי זכוכית, צינור ברזל, מלקחיים מברזל וחפצים נוספים המשמשים לייצור מטעני חבלה. המבקש הסב את אחד מחדרי ביתו למעבדה לייצור חומרי נפץ ומטעני חבלה. לצורך איסוף החומרים האמורים יצר המבקש קשר עם שלושה תושבי רמאללה ונפגש איתם מספר פעמים בין חודש אפריל לחודש יולי בשנת 2013. במהלך המפגשים מסרו השלושה למבקש חומרים המשמשים לייצור חומרי נפץ ומטעני חבלה, ביניהם: מי חמצן, אמוניום חנקתי, גליצרין, אשלגן חנקתי, צנצנות זכוכית, מבחנות ומד חום. במהלך חודש אפריל בשנת 2013 ביקש המבקש מבן-דודתו שהינו תושב ירושלים (להלן: אחמד) כי הלה יכניסו לישראל עם מטען החבלה כדי שיבצע פיגוע. כן ביקש המבקש מאחמד חומצת "מי אש", מדליק פחמים ו"גולות" ברזל לצורך הכנת המטען. כשבועיים לאחר מכן ביקש המבקש מאחמד שיקנה עבורו אקדח.

בתחילת חודש יולי בשנת 2013 נפגש המבקש עם אחמד ואמר לו כי בכוונתו להכין את המטען במהרה ולהכניסו לירושלים. אחמד אמר כי באפשרותו להכניס את המטען לירושלים, והמבקש הציע להניחו במרכז הקניות "ממילא" שבעיר. במענה לבקשת המבקש הציע אחמד כי גיסו שהינו תושב ירושלים (להלן: אסמעיל) יסייע להם במעשה. בסמוך לאחר מכן יצר אחמד קשר עם אסמעיל וסיפר לו על תוכניתם. אסמעיל מסר לאחמד 40 גולות מברזל לצורך הכנת המטען, ומסר כי ינסה להשיג עבורו חומר נוסף שהתבקש. בסמוך לאחר מכן מסר אחמד למבקש את החומרים שהתבקשו. המבקש הראה לאחמד חומרי נפץ, והסביר כי הוא למד להכיןם באמצעות סרטונים שברשותו. במהלך חודש יולי בשנת 2013 נפגשו המבקש, אחמד ואסמעיל ודנו בפרטי התוכנית, לרבות באופן העברת המטען לירושלים, מיקומו והפעלתו. השלושה סיכמו לעטוף את המטען באריזת מתנה ולהניחו בתוך סלסלה עם שוקולדים. הם תכננו להציב את המטען בפח אשפה באזור "ממילא" ולבצע את הפיגוע במהלך אחד מהחגים היהודיים. במהלך חודש יולי ביקש המבקש מאחמד מתושבי רמאללה הנזכרים לעיל שישג עבורו אקדח. במהלך ניסיונות המבקש להכין חומרי נפץ בביתו הוא ניסה לייצר גם חומר הדף לייצור רקטות. המבקש תכנן לייצר רקטה ולשגרה לעבר היישובים "פסגות" ו"בית אל".

בשל מעשיו אלו הואשם המבקש בקשירת קשר לסיוע לאויב במלחמה לפי סעיף 92 בצרור סעיף 99(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) וכן בניסיון לייצור נשק לפי סעיף 144(ב2) בצרור סעיף 25 לחוק.

תעודת החסיון

2. ביום 4.11.2013 חתם שר הביטחון על תעודת חסיון בתיק זה. תעודה זו מחסה את מקורות המידע של שירות הביטחון הכללי; שיטות ודרכי פעולה, פעילות מבצעית, נהלי עבודה ודרכי השגת המידע של שירות הביטחון הכללי; אמצעים טכניים של שירות הביטחון הכללי להשגת חומר מודיעיני וחומר חקירה; וכן תפקידים, שמות ומשימות של עובדי שירות הביטחון הכללי לרבות פרטים שיש בהם כדי לחשוף את זהותם. החסיון יחול על המידע שלעיל, וכן על כל פרט שיש בו כדי להעיד על מהותו, היקפו או כמותו של החומר החסוי, ולמעט העובדה כי מדובר במידע מודיעיני וחומר חקירה חסוי.

3. בבוקר הדיון לפני, במהלך הדיון במעמד שני הצדדים, העבירה המשיבה למבקש שתי פראפראזות מתוך החומר

החסוי. הפראפראזה האחת עוסקת בחקירת המבקש, ומציינת כי "במהלך חקירתו התבטא הנדון בפני מי שאינו אישר מרות כי הרסו אותו ובששת הימים הראשונים לחקירה נחקר ביום ובלילה". הפראפראזה האחרת עוסקת בחקירתו של אסמעיל, ומציינת כי "עובר לתאריך 19.8.2013, התבטא הנדון בפני מי שאינו איש מרות, כי אינו יודע מדוע הוא מופלל בנושא המטען שכן אינו קשור לזה. אמר כי מפקד שבסופו של דבר יודה".

4. כמו כן, בפתח הדיון, ולאחר שנשמעו טענות הצדדים בעניינים שלהלן, ניתנו ההחלטות הבאות: החלטה שלא להשית על בא כוח המבקש הוצאות לטובת אוצר המדינה, וזאת חרף איחורו הניכר לדיון. אגב כך התרעתי בפני בא כוח המבקש כי אם יישנה מקרה מסוג זה יושתו עליו הוצאות, אף בנסיבות כגון אלה שתוארו על ידו להצדקת האיחור. בנוסף ניתנה החלטה הדוחה את בקשת המבקש לטעון חלק מטענותיו במעמד צד אחד. אי לכך, המבקש פרש טענותיו בעניין פעולות כוחות הביטחון בתקופת המצוד אחר אביו המבוקש במעמד שני הצדדים, כפי שיפורט להלן.

עיקרי הבקשה

5. המבקש - באמצעות בא כוחו עו"ד לביב חביב - מבקש כסעד מקדמי מסירת פרטה בה יפורט החומר החוסה בצל תעודת החסיון. בקשתו העיקרית של המבקש היא לחשיפת כל החומר החסוי הקיים בתיק. המבקש מסביר כי הראיה המרכזית שבידי המשיבה היא הודאתו במשטרה, וכי עיקר טענותיו בשלב זה הן "טענות זוטא", המכוונות כנגד חקירתו בשירות הביטחון הכללי. המבקש טוען כי הוא נחקר בחקירה דורסנית, מבלי שהועמד על זכויותיו, תוך בידודו והפעלת לחצים פיזיים ונפשיים אשר הובילו לשבירת רצונו החופשי. המבקש מתאר חקירה ממושכת במהלכה היה אזוק לכיסא. החקירה לוותה בצעקות ובאיומים כי יבולע לו ולמשפחתו. כן נמנעה ממנו האפשרות להיוועץ בעורך דין. המבקש מוסיף כי הוצג לו מצג לפיו המדובבים איתם שוחח הם אסירים ביטחוניים בכירים, וכי הוא חייב להוכיח בפניהם שאינו משתף פעולה עם גורמי הביטחון הישראליים על מנת שלא יפגעו בו. לטענת המבקש, החומר החסוי המבוקש עשוי לשפוך אור על טענותיו אלה ולסייע לו בהגנתו. הוא מציינ כי לא הועברה לידיו כל אסמכתא לתרגיל החקירה באמצעות מדובבים, לרבות לגבי משך הזמן, התנאים, הנסיבות, משימת המדובבים, המידע שנמסר להם והדברים שנרשמו על ידם.

6. לאור האמור לעיל מבקש המבקש לחשוף בפניו את הראיות שלהלן: כל תיעוד של חקירתו בשירות הביטחון הכללי או שיחותיו עם המדובבים; כל מזכר או תיעוד מטעם המדובבים לגבי ניהול החקירה; תיעוד המגעים בין החוקרים למדובבים; אישורים על ניהול פעולות מיוחדות בחקירה או הפעלת לחץ בחקירה; תנאי החזקתו בעת הדיבוב ותקופת החזקתו; עברם הפלילי או המשמעת של המדובבים המעורבים; וכן כל מידע מודיעיני או אחר העשוי לסייע למבקש בהגנתו או להקל איתו. המבקש יבקש לפרט בעניין זה במעמד צד אחד.

7. בדיון לפני הדגיש בא כוח המבקש כי בקשתו אינה מכוונת לקבלת מידע שיש בו כדי לחשוף את זהות המדובבים או פרטים אודותיהם. כל שמבקש המבקש הוא מידע אודות ה"תפאורה" אשר אפפה את מעמד מתן הודאתו, וזאת כדי שיוכל להכין כראוי את הגנתו. המבקש המשיך וביקש להורות למשיבה לחשוף מידע הנוגע למגע שהתקיים בינו לבין כוחות הביטחון בעת שהיה ילד צעיר, בקשר לניסיונות של כוחות הביטחון ללכוד את אביו שהיה מבוקש באותה עת ולבסוף נהרג בעת עימות עם כוחות הביטחון. לטענת המבקש, בתקופה זו הופעלו עליו לטענתו לחצים שונים על ידי אנשי כוחות הביטחון, ומידע אודות לחצים אלו עשוי לסייע לו בשלב הטיעונים לעונש. המבקש ביקש כאמור כי טענותיו אלה תישמענה במעמד צד אחד, וזאת כדי לא לחשוף לפני המשיבה את קו הגנתו בהליך העיקרי, אולם דחיתי בקשה

עמדת המשיבה

8. המשיבה - באמצעות באת כוחה עו"ד יעל שרף - הדגישה בדיון לפני את התשתית הראייתית המוצקה העומדת כנגד המבקש. תשתית זו כוללת את הודאת המבקש, הודעות שותפיו לעבירה וחומרים שונים שנתפסו בביתו. לטענת המשיבה, תשתית ראייתית מבוססת זו וטיבו של החומר החסוי, מעלים כי אין בחומר החסוי דבר אשר עשוי לסייע למבקש בהגנתו. המשיבה הוסיפה וטענה כי המידע הנוגע לפעולות כוחות הביטחון בעבר בקשר לאבי המבקש אינו חלק מחומר החקירה, וממילא אינו חוסה תחת החסיון מושא הבקשה. לשיטתה, ההליך דנן אינו ההליך המתאים כדי לברר את שאלת גילוי של מידע זה. המשיבה טענה כי עיקר טענות המבקש בקשר לחומר החסוי הן טענות רחבות וכלליות, שאינן מכוונות לפסול קונקרטי שנפל, לטענתו, בחקירה. המשיבה מפנה בעניין זה לבש"פ 3074/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (13.6.2011) (להלן: עניין פלוני) וכן לבש"פ 8776/07 אבו אלחסיין נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (5.12.2007) (להלן: עניין אבו אלחסיין). יחד עם זאת, המשיבה הודיעה כי ככל שהמבקש יעלה לפני בית המשפט טענת פסול ספציפית, הרי שהמשיבה לא תתנגד לאפשר לעדים הרלוונטיים להשיב לשאלות בעניין טענות אלה מטעמים שבחסיון.

דיון והכרעה

9. לאחר שנשמעו טענות הצדדים, ולאחר שניתנה לכך הסכמת בא כוח המבקש, קיימתי דיון במעמד צד אחד ובדלתיים סגורות שבמהלכו עיינתי בחומר החסוי וקיבלתי מנציגי המשיבה הסברים בנוגע לחומר זה ולסיבה בגינה ראוי שלא לחשפו.

10. כידוע, הסמכות להורות על גילוייה של ראייה חסויה מצויה בסעיף 44(א) לפקודה. בשלב הראשון של בחינת בקשה המוגשת לפי סעיף זה על בית המשפט לברר האם החומר שגילוי מתבקש אכן חוסה תחת תעודת החסיון [בש"פ 8037/09 ג'אסן נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (18.10.2009) (להלן: עניין ג'אסן)]; בש"פ 8426/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (24.12.2012)]. אם אכן חוסה החומר תחת תעודת החסיון, על בית המשפט להמשיך ולבחון את טיבו של החומר החסוי, ואת מידת חשיבותו להגנת המבקש. אם מצא בית המשפט כי החומר החסוי חיוני להגנת המבקש, אזי עליו להורות על הסרת החסיון. הטעם לכך הוא ש"שום נימוק ביטחוני, ויהא הוא הנכבד ביותר, אינו שוקל יותר, במשקלותיו היחסיות של הליך פלילי נתון, ממשקל הרשעתו של חף מפשע" [ב"ש 838/84 ליבני נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(3) 729, 738 (1984)]. יחד עם זאת, אם מצא בית המשפט כי הראייה החסויה אינה חיונית להגנת המבקש, אך כי ייתכן שיש בה משמעות מסויימת עבור הגנתו, על בית המשפט לערוך איזון בין התועלת היחסית שבראייה החסויה להגנת הנאשם לבין לאינטרס הביטחוני שבבסיס החסיון. בתוך כך נדרש בית המשפט לבחון האם ניתן לבודד מן החומר החסוי מרכיבים מסויימים ולחשפם, בין במישרין ובין בדרך של פראפראזה [עניין ג'אסן, פסקה 14; בש"פ 4055/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (27.7.2009)].

11. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים ובחומר החסוי, ולאחר ששמעתי את הסברי נציגי המשיבה בדיון לפני, נחה דעתי כי דין הבקשה להידחות. עיון בחומר החסוי מגלה כי הוא נופל כולו בגדרי תעודת החסיון שהוצאה וכי אין בו דבר החיוני להגנת המבקש. כן שוכנעתי כי גילוי של חומר זה עשוי לפגוע פגיעה של ממש בביטחון המדינה, וכי התועלת המסוימת שעשויה לצמוח למבקש מחשיפתו של החומר החסוי, ככל שקיימת, אינה שקולה כנגד הפגיעה האפשרית בביטחון

המדינה. מסקנה זו מתחזקת, בין היתר, מעוצמתן הלכאורית של הראיות הבלתי חסויות עליהן הצביעה המשיבה. כן הוקהה החשש מפני קיפוח הגנת המבקש כתוצאה מן הפראפראזות שהעבירה המשיבה, המבטאות איזון מסוים בין צרכי ההגנה לבין האינטרסים שבבסיס החסיון. נתון נוסף אשר יש בו כדי לתמוך בהותרת החסיון על כנו הוא הודעת המשיבה לפיה היא תאפשר לעדים אשר יופיעו לפני בית המשפט קמא להשיב לשאלות המבקש בענייו טענות פסול קונקרטיות שיעלה. עמדה זו היא עמדה ראויה. היא מתיישבת עם ההבחנה שמתחה הפסיקה בין טענות כלליות הנוגעות לשיטות חקירה ולזהות הגורמים המעורבים בה לבין טענות קונקרטיות המכוונות לפסול מסוים שנפל בחקירה. בעוד טענות מן הסוג הראשון עשויות להיתפס כ"נסיון 'דיג' המבקש להעלות בחכה את אמצעי החקירה שננקטו" [השופטת ע' ארבל בעניין פלוני, פסקה 7; כן ראו עניין אבו אלחסיין, פסקה 5], ההכרח לברר טענות מן הסוג השני עשוי להצדיק ביתר קלות הוראה על חשיפת ראיות חסויות. ואכן, עיקר טענות המבקש דנן הן טענות כלליות המכוונות לחשיפת "תפאורת" החקירה. טענות אלה אינן מצדיקות, בנסיבות המקרה הקונקרטי שלפני, את חשיפת החומר המבוקש. ככל שבפי המבקש טענות פסול קונקרטיות, פתוחה לפניו הדרך לבררן לפני בית המשפט קמא, בהתאם להודעת המשיבה.

12. באשר לבקשת המבקש לחשוף מידע הנוגע לפעולות כוחות הביטחון בעבר בקשר לאביו, הרי שחומרים אלו אינם מצויים בחומר החקירה וממילא אינם חוסים תחת תעודת החסיון. בקשת המבקש ראוי שתתברר במסגרת ההליך המתאים לה ולא במסגרת בקשה להסרת חסיון.

13. אשר על כן, הבקשה נדחית.

ש ו פ ט

08/04/2014
